

DVA BRONASTA PRSTANA IZ PRAZGODOVINSKE GOMILE V PAVLA VASI PRI TRŽIŠČU NA DOLENJSKEM

PAOLA KOROŠEC

Pri sondažnih delih v Tržišču na Dolenjskem je bila obiskana tudi gomila, ki leži v Pavla vasi, na poti k Svetemu Vrhu, na mestu imenovanem »na njivcah«, kjer so pred leti kopali zaklad. Poleg prazgodovinskega groba iz okoli 500–400 l. pr. n. št.¹ so v drugem vkopu, ki leži na samem vrhu gomile, našli na skelet. Vkop je bil okoli 1.40×1.60 m velik in 1 m globok. Ob skeletu so se nahajali trije bronasti prstani, od njih sta danes ohranjena samo dva, tretji pa je zgubljen. Na enem od ohranjenih prstanov so kopači na mehaničen način odstranili patino, da bi ugotovili, iz kakšne kovine so prstani. Poleg omenjenih prstanov pa imamo iz istega groba tudi še patiniran členek človeškega prsta, kar nedvomno priča o tem, da so se prstani nahajali na roki.

Oba prstana predstavljata tip zaprtih, litih, bronastih prstanov romboidnega preseka. Medtem ko je en prstan gladek, je drugi na zunanji strani ornamentiran z vzdolžnimi žlebiči.

Sama prstana ne predstavljata nikakršne posebnosti. Pripadata tipu najnavadnejših prstanov, ki jih srečujemo na zelo širokem slovanskem območju, ne samo v krogu ketlaške² in belobrdske³ skupine v Sloveniji, temveč tudi izven nje.⁴

Omenjena prstana imata zelo močne vlivne šive, posebno na notranji strani, ki ne kažejo nikakršne dodelave in tudi ne sledi obrabe. Zanimiv je tudi neornamentirani prstan, ki ima sledove premaknjene kalupa, tako da je delno asimetričen.

Poleg omenjenih analogij imata ta dva prstana tudi sorodnost v obročkih raznega okovja železnodobne periode.⁵ Glede na dejstvo, da tudi sama gomila pripada temu obdobju, bi mogli tudi ta dva prstana prej pripisati temu obdobju kakor pa slovanskemu času. Posebno bi to prišlo v poštev z dejstvom, da nista najdena pri sistematičnih raziskovanjih in zato ker z notranje strani nista bila dodelana oz. nista bila izbrušena. Toda glede

¹ P. Korošec, Prazgodovinska gomila v Pavla vasi pri Tržišču na Dolenjskem. Poročilo o raziskovanju neolita in eneolita v Sloveniji 2, 1965, 73 sl.

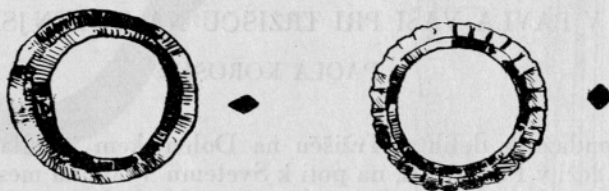
² P. Korošec, Poskus delitve slovanske materialne kulture na področju Karantanije. ZČ 15, 1961, 192 sl.

³ J. Korošec, Starslovenska grobišča v severni Sloveniji. Celje (1947), 95.

⁴ Tako v Panonski ravnini, Bosni, Hrvatski, Avstriji itd.

⁵ Fr. Starč, Vače. Arheološki katalogi Slovenije 1, 1955, T. XL, sl. 10, T. XLII, sl. 3, T. XLVI, sl. 9, T. LVI, sl. 6, 7, 12, 33 itd.; K. Kromer, Brezje. Arheološki Katalogi Slovenije 2, 1959, T. 11, sl. 7, 8 itd.

na to, da sta bila najdena na prstu, za kar govori že poprej omenjeni patinirani členek, je jasno, da sta bila nošena kot nakit na prstu. Glede na možnost njihovega izvora bi pa mogli zopet trditi, da se v tem grobu nahajata v sekundarni uporabi. V grobovih železne dobe nahajamo tudi podobne obročke kot nakit, vendar so trikotnega preseka.⁶ Ravno tako jih pa pogosto nahajamo tudi v slovanskih grobovih v grobi izdelavi in nedodelane na notranji strani.⁷ To nam pa daje tudi možnost, da te prstane v našem primeru v resnici smatramo, da so najdeni v imenovanem grobu na

Sl. 1. Pavla vas pri Tržišču na Dolenjskem. Bronasta prstana s prazgodovinske gomile

Fig. 1. Pavla vas près de Tržišče en Basse Carniole (Dolenjska). Les anneaux de bronze provenant de la tombe préhistorique.

vrhu gomile ter da ta grob pripišemo slovanski epohi. Slovanski grobovi na mestu nekdanje železnodobne nekropole so pa tudi dokaj pogostni, pa naj si bo to na ravnici⁸ ali pa na gomili.⁹

RÉSUMÉ

Deux anneaux de bronze provenant d'un tumulus préhistorique à Pavla vas près de Tržišče en Dolenjska (Basse Carniole)

En cherchant des trésors cachés les paysans ont trouvé au sommet d'un des tumulus sur le chemin entre Pavla vas et Sv. Vrh, à l'endroit appelé »na njivah«, sur les doigts d'un squelette trois anneaux dont deux étaient bien conservés.

L'anneau est d'un type très primitif, fondu en bronze et de profil rhomboïdal. Un des anneaux mentionnés est orné d'entailles transversales. Il est peu élaboré, en partie asymétrique, le moule ayant été déplacé pendant le travail.

Il ya analogie entre ces anneaux et ceux attribués à la deuxième phase du matériel slave sur le territoire de la Slovénie, mais il existe des anneaux semblables appartenant à l'Age de Fer. Le tumulus aussi remonte à cette époque.

L'auteur est d'avis qu'ils ont servi à un usage secondaire comme aussi la tombe slave au fond du tumulus.

⁶ Npr. prstan v grobu št. 27 na Apnu na Ravnih njivah pri Vačah. F. Starš Vače, T. XCV, sl. 9 itd.

⁷ Glej opombo 3. J. Korošec, Staroslovansko grobišče na Ptujskem gradu. Dela SAZU 1, 1950, 90.

⁸ Tak primer imamo npr. na Bledu-Pristavi I, kjer se nahaja tudi starejše grobišče, podobno kakor tudi na Bledu na grajskem sedlu itd.

⁹ Take primere imamo na Bledu »brdo« ter na celi vrsti nekropol v vzhodni Jugoslaviji, kot je Velika gomila pri Batajnici, prazgodovinska gomila pri Belotičih itd.